

ДІАЛЕКТИКА СОЦІАЛЬНО-ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Солопун Н.М., канд. екон. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Пономарьова Н.В., канд. техн. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку світової економіки існування підприємства більшості форм господарювання неможливе без належного інвестування. Всі аспекти діяльності підприємства в тому чи іншому ступені залежать від потоків інвестиційних коштів. Цей факт є відомим та незаперечним. Але сьогодні суспільство, зокрема країн з трансформаційними процесами, стикається не тільки з економічною проблематикою, яку намагається вирішувати за допомогою інвестування зокрема, а й з проблемами соціального характеру. Такі проблеми перманентно виникають у країнах з різним рівнем розвитку, але найчастіше це має місце саме в країнах з реформами, що затягнулися у часі їх впровадження. Тому виникає нагальна потреба у вирішенні таких питань не лише силами держави, а й за допомогою бізнес-структур, які мають звернути увагу на соціальну відповідальність власного бізнесу більш прискіпливо, тому що лише у тісній взаємодії влади та підприємництва стає можливим отримання позитивного соціально-економічного результату, інструментом для досягнення якого є соціально-перетворювальні інвестиції тощо. Зазначимо, що у сучасній бізнес-реальності максимально успішним може стати такий «проект», керівництво якого ставить за пріоритет досягнення соціально значущих цілей та декларує соціальну відповідальність як місію підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Соціально-перетворювальні інвестиції, або імпаکت-інвестиції (від англ. «іmpact» – вплив), є достатньо новим напрямом в науці, але вже є певний доробок у цій сфері. Зокрема, Базилюк Б.Г. [1], Тищенко В.В. [2], Марухленко О.В. [3], Веччі В. та Брусоні М. [4] розглядають принципи та практику впровадження процесів імпакт-інвестування у сучасну господарчу діяльність підприємств.

Крім того, питанню соціальної відповідальності бізнесу, яке є невід'ємною частиною імпакт-інвестування, також присвячено низку наукових праць. Зокрема, Дикань В.Л. [5], Охрименко О.О. [6], Панченко Н.Г. [7] у своїх публікаціях розглядають теорію питання соціально-відповідального бізнесу та необхідність подальшої розбудови системи корпоративної відповідальності підприємництва перед суспільством.

Невирішені складові загальної проблеми. Незважаючи на суттєвий науковий доробок у зазначеному питанні, все ж таки існує необхідність у

подальших розробках в даному напрямку через постійні зміни у суспільній та економічній площинах держави, наявність яких вимагає побудови такої політики підприємства, яка б відповідала сучасним вимогам соціально-етичного підприємництва в цілому, та впровадження імпаکت-інвестування зокрема.

Формулювання цілей статі. У запропонованій роботі буде розглянуто актуальне питання впровадження засад імпаکت-інвестування або соціально-перетворювальних інвестицій в управлінську діяльність підприємства. Буде розглянуто нагальне питання функціонування підприємства у відповідності до концепції сталого розвитку з метою досягнення відповідності вимогам сучасного ведення соціально-відповідального бізнесу. Крім того, у запропонованій роботі увагу буде приділено показникам ефективності імпакт-інвестування та підкреслено важливу роль формування корпоративної соціальної відповідальності на транспортному підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Традиційно у всіх видах інвестицій є єдина ключова мета оцінки ефективності – прибуток, який можна отримати у різний спосіб. Що ж до соціально-перетворювальних інвестицій (або імпакт-інвестицій), то такі заходи мають іншу мету – позитивний ефект для суспільства, який, однак, можна й виміряти, і отримати від цього певні дивіденди, зокрема й у фінансовому вигляді. Зазначимо, що інвестор не чекає прямого повернення на вкладені гроші. Повернення вимірюється іншими категоріями: як змінюються суспільство і світ під впливом цього проекту. Але практика вказує на те, що фінансовий feedback також існує. І наявність таких видів профіту – соціального й матеріального – ще більш підкреслюють важливість орієнтації підприємства на імпакт-інвестування.

Одна з основних експертних організацій в галузі імпакт-інвестування Global Impact Investing Network (GIIN) визначає вищевказаний термін як «інвестиції в компанії, організації та фонди з метою досягнення як фінансової вигоди, так і змін у сфері захисту довкілля та/або в соціальній сфері» [8]. Тобто, незважаючи на першорядну мету отримання соціального ефекту, все ж таки підкреслено й досягнення фінансової вигоди.

Історично основи соціальної відповідальності бізнесу й соціального інвестування походять мають свої витoki з релігійних теорій та вчень. Автори у [9] зазначають, що всі світові релігійні доктрини протягом історії власного розвитку виробляли певні параметри оцінки бізнесу на предмет його відповідності догмам. Зокрема, релігійні лідери закликали уникати бізнес-практик і компаній, які завдають шкоди суспільству, тобто запроваджували основи соціальної відповідальності підприємницької діяльності.

У середині ХХ століття з подальшим розвитком пацифістських настроїв у суспільстві набуває активного розвитку прошарок соціально відповідальних інвесторів, які відмовлялися фінансувати виробників алкоголю, тютюну, зброї та інших асоціальних сфер. Але ще довгий час вкладання коштів у суспільно-корисну справу (екологія, організація дозвілля та підтримка здоров'я громадян та інші) вважалося більш філантропією, ніж бізнесом. Але згодом сучасність

поставила нові вимоги до ведення бізнесу, й соціальна відповідальність бізнесу перестала бути другорядною задачею. Бізнес відчув відповідальність перед тим суспільством, завдяки якому він з'явився та отримав розвиток.

Тому питання основ соціального інвестування як форми прояву корпоративної соціальної відповідальності бізнесу набуло особливої актуальності й не втрачає її й сьогодні.

Термін «social impact investment» – «інвестиції соціального впливу», був вперше запропонований благодійним фондом Rockefeller Foundation в 2007 році, коли він виступив з ініціативою залучення капіталу приватних інвесторів до фінансування соціальних підприємств. Як явище impact-інвестування знаходиться на межі перетинання бізнес-методів, фінансових технологій і соціального підприємництва тощо. Це не класичний бізнес, хоча управління ним засновано на принципах традиційного менеджменту і інвестування, але і не благодійність у чистому вигляді, через те, що інвестор, зберігає за собою право власності на них, і розраховує на отримання певного фінансового зиску, або, як мінімум, на окупність проекту.

Соціально-перетворювальні інвестиції відрізняються за своєю спрямованістю й від венчурної філантропії, тобто фінансові вкладення, в яких важливий соціальний результат і соціальний вплив, а не повернення майнових коштів. Соціально-перетворювальні інвестиції – це вкладення в проекти, в яких однаково пріоритетні і фінансовий результат і соціальний вплив. Важливу роль в даному випадку відіграє баланс між вказаними цілями. Висока ефективність у вирішенні соціальної проблеми може компенсувати низьку рентабельність проекту, але вона все ж таки має бути. Зазначимо, що ризики соціально відповідальних підприємців здебільшого набагато вище, ніж у представників традиційного підходу до бізнесу, тому характерні риси венчурних організацій притаманні цьому виду інвестиційної діяльності.

Соціальні підприємці зосереджені на таких видах діяльності, які перш за все містять суспільні вигоди. Тому в Великій Британії, наприклад, створені державні і приватні фонди соціальних інвестицій, що надають, зокрема, кредити соціальним підприємцям на довший термін і під більш низький відсоток, ніж звичайні банки. Й це значно спрощує бажання підприємців здійснити власні соціально-перетворювальні наміри.

Переважає більшість дослідників зазначають, що соціальні інвестиції – одна з найбільш масштабних форм реалізації корпоративної соціальної відповідальності. Подібні інвестиції формують соціальний капітал компаній і сприяють їх сталому розвитку, підвищують інвестиційну цінність самого бізнесу [7]. Корпоративна соціальна відповідальність як результат провадження заходів з impact-інвестування є одним з актуальних ключових факторів успіху підприємства та базисним елементом його подальшого розвитку. Необхідною є вірна побудова корпоративної стратегії, що надасть змогу досягти показників сталого розвитку підприємства. Крім того, сталий розвиток – це не тільки мета функціонування окремого підприємства, це ще й глобальна задача. Сталий розвиток, досягнення загального благополуччя та здоров'я людства – це головні

цілі Комісії Організації об'єднаних націй, яка була створена в рік після саміту Землі ООН в Ріо-де-Жанейро в 1992 році [10]. У 2000 році на саміті ООН «Міленіум» світові лідери прийняли ряд цілей розвитку в наступному тисячолітті, а саме:

- викорінення високої бідності та голоду;
- отримання загальної початкової освіти;
- сприяння гендерній рівності та розширенню прав жінок;
- зниження дитячої смертності;
- поліпшення здоров'я матерів;
- подолання ВІЛ/СНІД, малярії та інших захворювань;
- забезпечення екологічної стійкості;
- розвиток глобального партнерства в цілях розвитку [10].

Зазначені цілі у повній мірі відображають сферу застосування соціально-перетворюючих інвестицій та формують базис для створення засад соціальної корпоративної відповідальності на підприємствах. Крім того, додержання принципів соціальної корпоративної відповідальності надасть змогу підприємству посилити власну конкурентну позицію й на закордонному ринку.

В умовах загострення конкуренції стійкість компанії все тісніше пов'язана з її нематеріальними активами. А саме екологічна чи інші види соціальної результативності компанії може здійснити істотний вплив на її ділову репутацію, просування бренду, зниження ризиків, поліпшення відносин з зацікавленими сторонами тощо. Тому ініціативи в галузі корпоративної соціальної відповідальності та імпаکت-інвестування сприяють залученню додаткових інвестицій, оскільки будь-який портфельний інвестор, приймаючи зважене рішення з придбання пакетів акцій тієї чи іншої компанії, оцінює весь спектр ризиків, об'єднуючи в своєму фондовому аналізі економічні, екологічні та соціальні показники тощо [11].

За даними досліджень деяких консалтингових фірм, дохід акціонерів компаній, що впроваджують соціально-перетворюючі інвестиції, майже в 2 рази вище за середні показники по відповідній галузі. Моніторинг залежності ефективності діяльності компаній від впровадження стратегії соціальної відповідальності свідчить, що фірми, які активно реалізують заходи з імпакт-інвестування, отримують економію до 40 % витрат на просування своїх товарів або послуг на ринку. Все це дозволяє зробити висновок, що реалізація стратегії соціальної відповідальності бізнесу сприяє зростанню його економічної рентабельності, а, отже, і конкурентоспроможності.

Зазначимо, що така стратегія будується на принципах теорії змін, яка формулюється шляхом надання відповідей на питання, що стосуються певної інвестиційної мети. Зокрема, теорія навколо проекту з впровадження соціально-перетворюючих інвестицій вибудовується в такому логічному ланцюжку (рис. 1). Побудова логічного ланцюжка, пов'язаної з індикаторами ефективності на кожному етапі, дозволить відстежувати реалізацію проекту. Такі індикатори надають змогу проводити необхідні коригуючі дії протягом функціонування того чи іншого проекту.

Рис. 1. Взаємозв'язок між діями та результатами впровадження соціально-перетворюючих інвестицій на основі теорії змін

Під розробкою теорії змін для умовного соціально-значущого проекту (проекту імпакт-інвестування) розуміємо визначення мети в глобальному масштабі, тобто того, що саме ви хочете змінити в житті цільової групи (певного прошарку суспільства тощо). У рамках впровадження теорії змін варто визначити проблему та описати, як саме вирішення цієї проблеми змінить життя цільової групи. Потім описати пропоноване рішення і обґрунтування того, чому ваше рішення краще для досягнення заявлених цілей [12].

Теорія змін допоможе сфокусувати ресурси на досягнення встановленої мети, окреслює очікувані результати та формує набір припущень та уявлень про розвиток ситуації у майбутньому. Вертаючи увагу на рис. 1 з вказаними індикаторами ефективності впровадження проекту зазначимо, що теорія змін дозволяє визначати ключові умови та основні проміжні результати на шляху до встановленої цілі – впровадження соціально-перетворювальних інвестиційних проектів.

Соціальні зміни, що відбуваються у результаті впровадження імпакт-інвестицій, є достатньо складним процесом, тому теорія змін, зокрема, стимулює формування гнучкої логіки, яка необхідна для аналізу таких складних процесів соціальних змін. Крім того, теорія змін виступає процесним інструментом, який надає допомогу у організації колективного мислення та дій, спрямованих на досягнення встановлених соціально значущих цілей проектів, що впроваджуються за допомогою імпакт-інвестування.

Залучення імпакт-інвестування в транспортній галузі можливе у форматі «Зелені облігації». Це облігації з фіксованою дохідністю, кошти від розміщення яких спрямовуються на фінансування проектів екологічного спрямування. Наприклад, відновлювальна енергетика, енергоефективність, чистий транспорт. Зелені облігації можуть забезпечити постійний перехід до екологічно стійкої економіки.

Слід зазначити, що теорія змін виступає ефективним підходом до окреслення шляхів досягнення встановлених цілей, але не є універсальним «рецептом успіху» або рецептом для повного виключення невизначеності в таких складних явищах, як соціальні процеси. Тому не слід забувати про

класичні показники ефективності інвестиційних проектів, але зі специфікою, що притаманна імпаکت-інвестуванню. Зокрема мова йде про показник соціального повернення на інвестовані кошти (Social Return on Investment, SROI).

Показник соціального повернення на інвестовані кошти – це підхід, який дозволяє вимірювати цінності в широкому сенсі слова і враховує соціальні, екологічні та економічні витрати і вигоди. Метод SROI допомагає проаналізувати зміни, істотні для ключових стейкхолдерів (окремих осіб чи організацій, які їх здійснюють і для яких вони впроваджуються), а також представити їх у вартісному вираженні [13].

Аналіз SROI – це інструмент оцінки впливу, який може допомогти фондам, підприємствам та некомерційним організаціям краще зрозуміти вплив своїх інвестиційних програм, що мають соціально-перетворювальний характер. SROI дозволяє оцінити всі результати діяльності кількісно і представити їх в грошових одиницях з метою демонстрації цінності, яку створюють програми імпакт-інвестування.

Методика SROI використовується різними організаціями в некомерційному, державному чи приватному секторах економіки незалежно від їх розміру і досвіду роботи. Незалежно від розміру бізнесу компанії можуть використовувати SROI, щоб оцінити ризики і можливості, які їх товари та послуги створюють для різних стейкхолдерів: співробітників, постачальників, клієнтів, навколишнього середовища і місцевих спільнот. Невеликі компанії також можуть за допомогою SROI оцінити ризики, пов'язані з їх впливом на стейкхолдерів, і визначити, як їх бізнес-цілі співвідносяться з пріоритетами суспільства, що дозволить їм розвивати і вдосконалювати свої товари і послуги [13].

Розглядаючи сутність показника соціального повернення на інвестиції, маємо на увазі перш за все цінності, а не гроші, тому що гроші є це лише універсальною одиницею виміру, яка всім зрозуміла, і тому її зручно використовувати, щоб наочно продемонструвати цінності, які створюються у результаті імпакт-інвестування. Показник SROI – це динамічне представлення змін з описом конкретних прикладів, а також якісними, кількісними та фінансовими показниками, яке дозволить приймати аргументовані стратегічні рішення.

Існують два типи оцінки соціального повернення на інвестиції:

- оцінний (evaluative SROI) – коли коефіцієнт SROI розраховується ретроспективно на підставі фактичних результатів, які вже були досягнуті;
- прогнозний (forecast SROI) – коли здійснюється прогноз щодо обсягу соціальних цінностей, які буде отримано, якщо наша діяльність досягне запланованих результатів.

Зазначимо, що прогнозна оцінка SROI особливо корисна на етапі планування діяльності. Завдяки їй можна зрозуміти як максимізувати вплив соціальних інвестицій та визначити які показники потрібно буде відстежувати і вимірювати в ході реалізації проекту або діяльності.

У процесі аналізу SROI виділяють такі етапи:

1. Вибір об'єкта аналізу і визначення ключових стейкхолдерів – на цьому етапі важливо поставити чіткі рамки аналізу SROI і визначити, хто буде брати участь в процесі оцінки і яким чином цю участь буде організовано.

2. Складання карти результатів – спільно зі стейкхолдерами розробляється так звана «карта результатів» або вищевказана теорія змін, яка буде показувати зв'язок між внесками (inputs) в проект або діяльність, його продуктами (outputs) і кінцевими результатами (outcomes та impact).

3. Підтвердження результатів і монетизація – на цьому етапі відбувається збір даних для підтвердження або спростування факту досягнення результатів, а після має місце процес підбору грошових еквівалентів результатів, які не мають загально визнаної ринкової вартості (монетизація).

4. Оцінка впливу – після того, як були зібрані дані про результати проекту або діяльності і проведена їх монетизація, з аналізу виключаються ті зміни, які відбулися б в будь-якому випадку або які стали можливими в результаті впливу інших чинників.

5. Розрахунок SROI – на цьому етапі всі позитивні результати проекту або діяльності в грошовому вираженні підсумовуються, з них віднімаються всі виявлені в процесі аналізу негативні результати і отриманий результат зіставляється із загальною сумою інвестицій в проект або діяльність. На цьому етапі також проводиться аналіз чутливості побудованої моделі соціального повернення на інвестиції до змін різних її компонентів.

6. Звіт, обговорення і використання результатів – дуже важливий етап аналізу включає представлення отриманих результатів стейкхолдерам і їх обговорення, а також прийняття рішень і конкретні дії на підставі результатів оцінки SROI. Крім того, на цьому етапі може проводитися незалежна верифікація звіту про оцінку SROI, а інструменти збору даних про результати проекту або діяльності можуть використовуватися організацією надалі на постійній основі, щоб аналізувати зміни SROI в часі і під впливом інших факторів [13].

Отже, аналіз соціального повернення на інвестиції вирішує кілька завдань. Його можна використовувати як інструмент стратегічного планування і розвитку, для залучення інвестицій та інформування про вплив вашої організації, а також для прийняття рішень про фінансування проектів або діяльності. Показник SROI допомагає керівникам організацій використовувати час і ресурси якомога більш ефективно.

Висновки з проведеного дослідження. Impact investing – соціальне інвестування, або інвестиції в соціальний ефект, набирає в світі все більшої популярності. За нетривалий час свого існування це явище, що використовує традиційні ринкові механізми для вирішення складних соціальних завдань, вже встигло продемонструвати свою життєздатність і високу ефективність.

Завдяки визначенню показника SROI підприємства зможуть наочно продемонструвати свій вплив на життя людей, дізнатися свої сильні сторони і зрозуміти, яким чином працювати ще ефективніше. Вкладання коштів у

соціально-перетворювальні проекти сьогодні є частиною програми сталого розвитку як окремого підприємства, так і світу в цілому. Під сталим розвитком пропонується мати на увазі такий розвиток суспільства, який узгоджено співіснує з навколишнім середовищем, в результаті чого суспільство і природа мають розглядатися як цілісна система, в якій кожен член суспільства отримує блага, на виробництво яких спрямовані соціально-перетворюючі інвестиції.

Саме такий вид інвестування, як імпакт-інвестиції, вірно інтегрований у механізм управління підприємством, надасть змогу сучасному суб'єкту господарювання посісти гідну позицію на ринку та провадити активну соціально-спрямовану роботу, результатом якої є побудова новітнього суспільства з діючими орієнтирами на соціальну відповідальність.

Перспективою подальших досліджень є розробка методики визначення показників соціального повернення на інвестовані кошти (Social Return on Investment, SROI) інвестиційних проектів у транспортній галузі («Зелені облигації»).

Перелік посилань

1. Базилюк Б. Г. Світовий досвід соціального інвестування та можливості його адаптації в Україні. *Соціально-трудова відносина: теорія і практика* : зб. наук. пр. М-во освіти і науки України. ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Ін-т соц.-труд. Відносин. редкол.: А. М. Колот (голова) та ін. Київ : КНЕУ, 2017. № 2. С. 370–376.

2. Тищенко В. В. Впровадження імпакт-інвестування в Україні. *Економіка і суспільство*. 2018. № 16. С. 513-520.

3. Марухленко О. В. Impact investing як інструмент розвитку соціального потенціалу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 8. С. 116–119: сайт. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6641&i=18> (дата звернення: 02.05.2019).

4. Vecchi, V., Balbo, L., Brusoni, V., Caselli, S. (2016) *Principles and Practice of Impact Investing: A Catalytic Revolution*, 1st ed., Routledge, 361 p.

5. Дикань В. Л., Компанієць В. В., Полякова О. М. *Етичні основи бізнесу: підручник*. Харків: УкрДАЗТ, 2012. 316 с.

6. Охріменко О. О., Іванова Т. В. *Соціальна відповідальність: навч. посіб.* Київ : НТУУ «КПІ», 2015. 180 с.

7. Панченко Н. Г. Соціальні інвестиції як провідний інструмент корпоративної соціальної відповідальності. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. № 63, 2018. С. 241-247.

8. Global Impact Investing Network: веб-сайт. URL: <https://thegiin.org/> (дата звернення: 05.05.2019).

9. Finkelman, J., Huntington, K. *Impact Investing: History and Opportunity*, available at: <https://gsgii.org/reports/impact-investing-history-and-opportunity/> (last accessed: 07.05.2019).

10. Сталій розвиток. Концепція. *Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку* : веб-сайт. URL: <http://wdc.org.ua/uk/sustainable-development/conception> (дата звернення: 13.05.2019).

11. Кухарчук Д. В. КСО как инструмент повышения конкурентоспособности российского бизнеса. *Российский внешнеэкономический вестник*. 2015. № 7. С. 72-80.

12. Импакт-инвестирование: что такое теория изменений. Теплица социальных технологий : веб-сайт. URL: <https://te-st.ru/2018/08/09/impact-assessment/> (дата звернення: 02.05.2019).

13. Руководство по оценке социального возврата на инвестиции (SROI). *Социальные результаты и показатели*: веб-сайт. URL: https://socialvalue.ru/?page_id=803&fbclid=IwAR0TqTY-q5cWPLxEYION44_qY8lEujXVTr07bg54Jz9DtpM17D7NUI8csbs (дата звернення: 03.05.2019).

References

1. Bazylyuk, B. G. (2017), Svitovyj dosvid socialjnogho investuvannja ta mozhlyvosti jogho adaptaciji v Ukrajinі [World experience of social investment and the possibilities of its adaptation in Ukraine], In: DVNZ “Kiev. national economic named after V. Hetman”, Institute of Social and Labor Relations, *Social-Labor Relations: Theory and Practice*, Kyiv : KNEU, 2017, No. 2, P. 370-376.

2. Tishchenko, V. V., (2018), Vprovadzhennja impact-investuvannja v Ukrajinі [Implementation of impact-investing in Ukraine], *Economics and Society*, No. 16, P. 513-520.

3. Maruhlenko, O. V., (2019), Impact investing as a tool for social potential development [Impact investing jak instrument rozvytku socialjnogho potencialu], *Investments: practice and experience*, [online] No. 8, available at: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6641&i=18> (last accessed 02 May 2019).

4. Vecchi, V., Balbo, L., Brusoni, V., Caselli, S. (2016), *Principles and Practice of Impact Investing: A Catalytic Revolution*, 1st ed., Routledge, 361 p.

5. Dikan, V. L., Kompaniets, V. V. and Polyakova, O. M. (2012), *Ethical bases of business [Etychni osnovy biznesu]*, Kharkiv: UkrDazT, 316 p.

6. Ohrimenko, O. O., Ivanova, T. V. (2015), *Sotsialna vidpovidalnist [Social Responsibility]*, Kyiv: NTUU “KPI”, 180 p.

7. Panchenko, N. G. (2018), Sotsialni investytsii yak providnyi instrument korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti [Social investment as a leading tool of corporate social responsibility], *Bulletin of the Economy of Transport and Industry*, No. 63, P. 241-247.

8. “Global Impact Investing Network”, available at: <https://thegiin.org> (last accessed 5 May 2019).

9. Finkelman, J., Huntington, K. n.d. *Impact Investing: History and Opportunity*, available at: <https://gsgii.org/reports/impact-investing-history-and-opportunity> (last accessed 7 May 2019).

10. Sustainable development. Concept [Stalyi rozvytok. Kontseptsiiia. Svitovyi tsentr danykh z heoinformatyky ta staloho rozvytku], *World Data Center for Geoinformatics and Sustainable Development*, available at: <http://wdc.org.ua/uk/sustainable-development/conception> (last accessed 13 May 2019).

11. Kukharchuk, D.V. (2015), Corporate Social Responsibility as a tool for increasing the competitiveness of Russian business [Korporativnaia sotsyalnaia otvetsvennost' kak ystrument povysheniya konkurentosposobnosti rossiiskogo byznesa], *Russian Foreign Economic News*, No. 7, P. 72-80.

12. Impact-investing: what is the theory of change [Impakt-investyrovaniye: chto takoe teoriya izmeneniya], *Greenhouse of social technologies*, available at: <https://te-st.ru/2018/08/09/impact-assessment/> (last accessed 2 May 2019).

13. Guidelines for the assessment of social return on investment (SROI) [Rukovodstvo po otsenke sotsyal'nogo vozvrata na ynvestytsyy], *Social Results and Indicators*, available at: https://socialvalue.ru/?page_id=803&fbclid=IwAR0TqTY-q5cWPLxEYION44_qY8lEujXVTr07bg54Jz9DtpM17D7NU18csbs (last accessed May 2019).

РЕФЕРАТИ РЕФЕРАТЫ ABSTRACTS

УДК 658+330.322.4+330.322.54+330.59; JEL Classification: D64:E220:I3

Солопун Н.М., Пономарьова Н.В. ДІАЛЕКТИКА СОЦІАЛЬНО-ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Мета: У запропонованій роботі буде розглянуто актуальне питання впровадження засад імпакт-інвестування або соціально-перетворювальних інвестицій в управлінську діяльність підприємства. Буде розглянуто нагальне питання функціонування підприємства у відповідності до концепції сталого розвитку з метою досягнення відповідності вимогам сучасного ведення соціально-відповідального бізнесу. Крім того, у запропонованій роботі увагу буде приділено показникам ефективності імпакт-інвестування та підкреслено важливу роль формування корпоративної соціальної відповідальності на підприємстві. **Методика дослідження:** метод діалектичного пізнання – для гнучкого, критичного та послідовного розгляду теорії соціально-перетворюючих інвестицій; метод абстрагування – для відокремлення від несуттєвих ознак питання, що вивчається, в одночасним виділенням тих властивостей, що є важливими для даного дослідження; теоретичного узагальнення та загально логічні прийоми пізнання – для розгляду існуючої інформації щодо вказаного питання. **Результати дослідження:** у роботі представлено розгляд важливого для України питання впровадження соціально-перетворювальних інвестицій, актуальність якого обумовлена подальшими кроками держави щодо інтеграції з Європейським співтовариством. Зокрема, підкреслено лідируючу роль соціально-етичної орієнтації сучасного бізнесу та необхідність впровадження засад корпоративної соціальної відповідальності в процесі залучення інвестиційних коштів. Підкреслено важливу роль показника соціального повернення на інвестовані кошти (Social Return on Investments, SROI), тому що, незважаючи на соціально-значущу спрямованість імпакт-інвестування, все ж таки підприємство зацікавлене у певній прибутковості власної господарської діяльності. У роботі розглянуто елементи теорії змін, яка виступає ефективним підходом до окреслення шляхів досягнення встановлених

цілей та яка допоможе сфокусувати ресурси на досягнення встановленої мети, окреслює очікувані результати та формує набір припущень та уявлень про розвиток ситуації у майбутньому. Крім того, у роботі представлено удосконалене визначення поняття сталого розвитку, який пропонується розглядати у тісній взаємодії та зв'язку з діяльністю по впровадженню в управлінський механізм підприємства соціально-перетворюючих інвестицій. **Наукова новизна:** у запропонованій роботі представлено авторський погляд на теорію імпаکت-інвестування та доцільність його впровадження в управлінський механізм підприємства. Крім того, у статті представлено удосконалене визначення поняття сталого розвитку, який пропонується розглядати у тісній взаємодії та зв'язку з діяльністю по впровадженню у діяльність підприємства соціально-перетворюючих інвестицій. **Практична значущість:** Вкладання коштів у соціально-перетворювальні проекти сьогодні є частиною програми сталого розвитку як окремого підприємства, так і світу в цілому. Саме такий вид інвестування, як імпакт-інвестиції, вірно інтегрований у механізм управління підприємством, надасть змогу сучасному суб'єкту господарювання посісти гідну позицію на ринку та провадити активну соціально-спрямовану роботу, результатом якої є побудова новітнього суспільства з діючими орієнтирами на соціальну відповідальність. У роботі запропоновано впровадження засад імпакт-інвестування в транспортну галузь за допомогою формату «Зелені облігації», які нададуть змогу забезпечити постійний перехід до екологічно стійкої економіки.

Ключові слова: імпакт-інвестування, соціально-перетворювальні інвестиції, сталий розвиток, Social Return on Investments, корпоративна соціальна відповідальність, теорія змін, «Зелені облігації».

УДК 658+330.322.4+330.322.54+330.59; JEL Classification: D64:E220:I3

Солопун Н.М., Пономарева Н.В. ДИАЛЕКТИКА СОЦИАЛЬНО-ПРЕОБРАЗУЮЩИХ ИНВЕСТИЦИЙ В СФЕРЕ УПРАВЛЕНИЯ ТРАНСПОРТНЫМ ПРЕДПРИЯТИЕМ

Цель: в предлагаемой работе будет рассмотрен актуальный вопрос внедрения принципов импакт-инвестирования или социально-преобразующих инвестиций в управленческую деятельность предприятия. Будет рассмотрен важный вопрос функционирования предприятия в соответствии с концепцией устойчивого развития с целью достижения соответствия требованиям современного ведения социально-ответственного бизнеса. Кроме того, в предлагаемой работе внимание будет уделено показателям эффективности импакт-инвестирования и подчеркнута важную роль формирования корпоративной социальной ответственности на предприятии. **Методика исследования:** метод диалектического познания – для гибкого, критического и последовательного рассмотрения теории социально-преобразующих инвестиций; метод абстрагирования – для отделения от несущественных признаков изучаемого вопроса с одновременным выделением тех свойств, которые являются важными для данного исследования; метод теоретического обобщения и общелогические приемы познания – для рассмотрения

существующей информации по указанному вопросу. **Результаты исследования:** в работе представлен анализ такого важного для Украины вопроса, как внедрение социально-преобразующих инвестиций, актуальность которого обусловлена дальнейшими шагами государства по интеграции с Европейским сообществом. В частности, подчеркнута лидирующую роль социально-этической ориентации современного бизнеса и необходимость внедрения принципов корпоративной социальной ответственности в процессе привлечения инвестиционных средств. Подчеркнута важная роль показателя социального возврата на инвестированные средства (Social Return on Investments, SROI), так как, несмотря на социально-значимую направленность импакт-инвестирования, предприятие все же заинтересовано в определенной доходности собственной хозяйственной деятельности. В работе рассмотрены элементы теории изменений, которая выступает эффективным подходом к разработке путей достижения поставленных целей и которая поможет сфокусироваться на необходимых для этого ресурсах, а также определяет ожидаемые результаты и формирует набор предположений и представлений о развитии ситуации в будущем. Кроме того, в работе представлено усовершенствованное определение понятия устойчивого развития, которое предлагается рассматривать в тесном взаимодействии и связи с деятельностью по внедрению в управленческий механизм предприятия социально-преобразующих инвестиций. **Научная новизна:** в предложенной работе представлен авторский взгляд на теорию импакт-инвестирования и целесообразность его внедрения в управленческий механизм предприятия. Кроме того, в статье представлено усовершенствованное определение понятия устойчивого развития, которое предлагается рассматривать в тесном взаимодействии и связи с деятельностью по внедрению в управленческий механизм предприятия социально-преобразующих инвестиций. **Практическая значимость:** вложение средств в социально-преобразующие проекты сегодня является частью программы устойчивого развития как отдельного предприятия, так и мира в целом. Именно такой вид инвестирования, как импакт-инвестиции, верно интегрированный в механизм управления предприятием, позволит современному субъекту хозяйствования занять достойную позицию на рынке и проводить активную социально-направленную работу, результатом которой является построение нового общества с действующими ориентирами на социальную ответственность. В работе предложено внедрение принципов импакт-инвестирования в транспортную отрасль с помощью формата «Зеленые облигации», которые предоставят возможность обеспечить постоянный переход к экологически устойчивой экономике.

Ключевые слова: импакт-инвестирование, социально-преобразующие инвестиции, устойчивое развитие, Social Return on Investments, корпоративная социальная ответственность, теория изменений, «зеленые облигации».

UDC 658+330.322.4+330.322.54+330.59; JEL Classification: D64:E220:I3

Solopun N.M., Ponomareva N.V. DIALECTICITY OF SOCIAL-CONVERTING INVESTMENT IN THE FIELD OF MANAGEMENT OF THE TRANSPORT ENTERPRISE

Purpose: The proposed work will consider the actual issue of implementing the principles of impact-investing or social transformation investment into the management of the enterprise. The urgent issue of functioning of the enterprise in accordance with the concept of sustainable development with the aim of meeting the requirements of modern socially responsible business management will be considered. In addition, the proposed work will focus on the effectiveness of impact-investing and emphasize the important role of corporate social responsibility in the enterprise. **Methodology of research:** the method of dialectical cognition - for a flexible, critical and consistent consideration of the theory of social transformative investments; the method of abstraction - to separate from the inessential features of the problem being studied, while simultaneously highlighting the properties that are important for this study; theoretical generalization and general logical methods of cognition – to consider existing information on a given issue. **Findings:** the paper presents an overview of the important issue for the introduction of social transformative investments for Ukraine, the urgency of which is due to the state's further steps towards integration with the European Community. In particular, the leading role of socio-ethical orientation of modern business and the need to implement the principles of corporate social responsibility in the process of attracting investment funds is emphasized. The importance of the Social Return on Investments (SROI) indicator is emphasized, because, despite the socially significant impetus of investment, the company is interested in a certain profitability of its own business. The paper considers the elements of the theory of change, which is an effective approach to defining the ways to achieve the set goals, and which will help focus resources on achieving the goal, outlines the expected results and generates a set of assumptions and ideas about the future development of the situation. In addition, an improved definition of the concept of sustainable development is presented in the paper, which is proposed to be considered in close interaction and communication with the activities on introducing into the management mechanism of the enterprise of socially-transformative investments. **Originality:** in the proposed work the author's view on Impact Investment theory and the expediency of its introduction into the management mechanism of the enterprise is presented. In addition, the article presents an improved definition of the concept of sustainable development, which is proposed to be considered in close interaction and communication with activities for the introduction of social transformative investments into the activity of the enterprise. **Practical value:** Investing in social and transformational projects is now part of the program of sustainable development of both an individual enterprise and the world as a whole. It is this type of investment, such as investment impacts, is well integrated into the management of the enterprise, will enable the modern business entity to take a worthy position in the market and conduct active social work aimed at building a modern society with valid social responsibility guidelines. The paper

proposes the implementation of the principles of impact-investing in the transport industry through the format of «Green Bonds», which will provide a permanent transition to an environmentally sustainable economy.

Key words: impact-investing, social transformative investments, sustainable development, social return on investments, corporate social responsibility, theory of changes, «Green Bonds».

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Солопун Наталія Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, доцент кафедри економіки і підприємництва, м. Харків, Україна; e-mail: solopunnataliya@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8958-9303>. Моб. 066-049-09-17.

Солопун Наталья Николаевна – кандидат экономических наук, доцент, Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет, доцент кафедры экономики и предпринимательства, г. Харьков, Украина.

Solopun Nataliya – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Kharkov National Automobile and Highway University, Associate Professor at the Department of Economics and Entrepreneurship, Kharkiv, Ukraine.

Пономарьова Надія Володимирівна – кандидат технічних наук, доцент, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, доцент кафедри транспортних систем і логістики, м. Харків, Україна; e-mail: nadin_tt@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3972-173>. Моб. 067-577-19-81.

Пономарева Надежда Владимировна – кандидат технических наук, доцент, Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет, доцент кафедры транспортных систем и логистики, г. Харьков, Украина.

Ponomaryova Nadiya – Candidate of Sciences (Technics), Associate Professor, Kharkov National Automobile and Highway University, Associate Professor at the Department of Transport Systems and Logistics, Kharkiv, Ukraine.